

Vděčnost jako životní postoj

Základ kázání: Matouš 6, 19-23

Čtení: Žalm 53

Vážené shromáždění, dnes bude řeč o vděčnosti. Jako bych hned slyšel: „A za co mám jako děkovat. Vždyť podívejte se, v čem žijeme? Podívejte se na českou politiku, na zprávy, na internet, děs a hrůza! Za to mám děkovat?“ Takové a leccjak podobné stížnosti slychám docela často. I ten žalmista z prvního čtení pořád brblá: „Všichni kazí... a kdeco bezprávně zohavují... nikdo - nic - dobrého - nedělá!“ Všechno je špatně! Asi my všichni jsme slychali nestárnoucí hlášku „ta dnešní mládež“, a s velkou pravděpodobností tohle jednou budeme říkat i my. Až přijdou ti mladí, a budou zase dělat věci jinak. A tak se přidáme do dlouhé historické řady těch, kteří si stěžovali na mládež - ona to byla totiž každá generace. V mládí se taky jeví všechno trochu lákavější, dosažitelnější, a něco jako „naše osobní stáří“, je velice daleko, nemyslitelně daleko. Je pak jasné, že vzpomínky na mládí se jeví radostněji, než současný stav.

I: A tohleto je reptání ~ opak vděčnosti. A reptání - jakkoli je lidsky pochopitelné - nepřináší snad nic dobrého, nám, lidem kolem ani do vztahu k Bohu. V biblickém světě je to hezky vidět v příběhu Exodu, když Mojžíš vede Izraelce přes poušť, a oni si pořád stěžují. Mají žízeň - Hospodin jim dá vodu. Mají hlad, Hospodin jim sešle manu. Potom si stýskají, jak to bylo v Egyptě hrozně fajn, že tam měli ty hrnce masa, jak to byla paráda, že měli práci, pěkně se dřeli pod biči egyptských otrokářů. A Mojžíš šel na horu pro desatero: „Tady dole je nuda - tak si uděláme nějakýho boha. Hele ženský, dejte mi naušnice, náhrdelníky, prsteny. Roztavíme to, a uděláme si boha co vypadá třeba jako kráva, ok?“ Však ten příběh dobře známe že. Reptání máme - od vyhnání z ráje - v krvi.

A v tomto mi přijde velmi zajímavá kniha Žalmů. A to předně svojí opravdovostí, upřímností. Kdo trochu pročítáte tu velkou sbírku žalmů, tak asi víte, že tam najdeme texty mnoha žánrů. Třeba Žalm 39, 14: „Odvrať ode mne svůj pohled, abych okřál, dřív, než odejdu a nebudu již.“ Negativní výhled na posmrtný život že.

Žalmy hněvivé: „Svévolníci, ti se odrodili hned v matčině lůně, z mateřského života se lháři dali bludnou cestou. Mají jedu jako hadi, jsou jak hluchá zmije, když si zacpe uši, aby neslyšela kouzelnický šepot zaklínače zkušeného v zaklínání. Bože, vylámej jim zuby v ústech, vyraz tesáky těch lvícat, Hospodine! Ať se rozplynou jak tratící se vody, ať se tomu, kdo napne luk, ztupí šípy. Ať se ztratí jako slizký plž, jako potracený plod, který neuzřel slunce.“ Tolik nenávisti v tom Žalmu, tolik zloby. Prosím vás, ne všechno, co si přečteme v Bibli je hodno následování - tohle je zrovna ten příklad. Oceňuji syrovou bezprostřednost toho Žalmu, dovedu si představit, že žalmistovi opravdu moc záleželo na tom, aby tahle strašlivá slova někým pohnula k lepšímu chování. Fajn, díky té syrovosti se dotýká i dalších lidí, a člověka to přinejmenším šokuje a donutí k pozornosti - ale opatrně s tím.

A naproti tomu je tam spousta Žalmů, které Boha chválí, které se přimlouvají, prosí, oslavují, vyjadřují radost nad životem. Třeba Žalm 8, který po kázání zazpíváme jako modlitbu díky. Nebo asi nejslavnější Žalm 23: „Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek. Dopřává mi odpočívát na travnatých nivách, vodí mě na klidná místa u vod, naživu mě udržuje, stezkou spravedlnosti mě vede pro své jméno. I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého, vždyť se mnou jsi ty.“

A teď se zamysleme... Všechny ty žalmy psali lidé, kteří prožívali víceméně to samé. Období bojů, mezičasy, kdy byl mír, nemoci, radosti, dostatek jídla i hlad, setkali se se smrtí i s novým životem... Jak to, že svou životní zkušenost vyjadřují tak odlišně?

I: To proto, že náš způsob prožívání je záležitostí životního

postoje. My všichni máme nějaké měřítko, kterým posuzujeme skutečnost. A tak se dostáváme k tomu druhému čtení z Matouše. „Světlem těla je oko. Je-li tedy tvé oko čisté, celé tvé tělo bude mít světlo. Je-li však tvé oko špatné, celé tvé tělo bude ve tmě. Jestliže i světlo v tobě je temné, jak velká bude potom tma?“ To je přeci něco velmi podstatného. V těch slovech je moudrost, která popisuje, odhaluje mechanismus našeho prožívání. Jakým způsobem hledíme na svět? Jak si vykládáme to, co probíhá? Máme reptavé „temné“ oko? Všimáme si v životě hlavně toho, co nás štve, co je jinak, než jak bychom to chtěli my podle svého „utopického“ stavu? Nebo máme vděčné oko, které je „prosvětlené“, a všimáme si toho všeho dobrého co se děje? Ideálně nějaký vyvážený poměr mezi oběma, protože je dobré vědět že je něco špatné a nepodporovat to.

Je pravda, že nám to dost komplikují média. Protože pokud se nestane zázrak, jako že někdo procitne z kómatu, naučí se mluvit, chodit atp. Tak nám média ukazují hlavně ty šílenosti, co se dějí. A mám za to, že se těch šíleností NEDĚJE v posledních letech víc než kdy jindy. Ale že spíše média došla tak daleko, že hodně rychle všechno víme. Během pár vteřin se můžete na internetu dostat ke zpravodajství z Argentiny, Ruska, Súdánu... a vidíme toho prostě víc. A z toho všeho, co se děje, jsou z tržního hlediska pro média výhodnější ty šokující události. A dobro, které ve světě probíhá, zůstává mnohdy skryto - považují to za stínovou práci Božího nepřítele. Protože jeho přáním bude spíše sypat do nás něco, co nám vezme odvahu, radost, co nás sklíčí - než aby nás to povzbudilo ke konání dobra a ke vděčnosti.

I II: Vděčnost je životní postoj, nikoli nálada. Je to postoj, se kterým přijímáme životní situace i s peckami. Při přípravě kázání jsem trochu studoval psychologii, a tak mohu tuto biblickou pravdu podepřít taky za pomoci psychologie.

Vděčnost a radost je z obrovské části tvořena tím, jak si vyhodnocujeme informace, které do mozku dorazí. A ačkoli se to

třeba nezdá, je toho moc za co máme být vděční. Vždyť uvědomme si, co všechno máme. Už to, že vůbec žijeme, je dar. To, že zažíváme dobro, krásu, lásku, přijetí, úsměv, humor. Že pořád fungují fyzikální zákony, a že nás gravitace drží na zemi. Že nežijeme v zemi, kde je válka atd. To jsou velké věci. Jsou tak velké, tak úžasné až se nad nimi člověk skoro přestává pozastavovat že, až se to zdá jako nudná samozřejmost...

Mě třeba fascinují pohledy do krajiny. Když jsem byl na vikariátu a jezdili jsme s kolegou po žďárských vrších, tak jsem měl obtíže řídit. Protože ty výhledy do krajiny na mě působily tak mocně, že často hrozilo že se budu „kochat“ jako pan doktor v tom filmu „Vesničko má středisková“, a nabourám. A žalmista o tom mluví v Žalmu 19, ve kterém „nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou... Není to řeč lidská, nejsou to slova, takový hlas od nich nelze slyšet. Jejich tón zvučí celou zemí, zní jejich hovor po širém světě.“ Prostě, krajina mě fascinuje. A pokud bych měl to „temné oko“, a hleděl na svět jako ten škarohlíd, který hledá, co je zase špatně, tak bych si třeba řekl: „Blbý kopce. Achjo, to bude zase řízení do těch serpentýn. Fakt se netěším až tudy budu jezdit v zimě.“

I V: Musíme se naučit dobro kolem nás vnímat. V souvislosti s tím chci napadnout jeden společenský zvyk, a to sice, že „když se něco daří, nepovažujeme to za úspěch, důvod k radosti, ale za normální stav.“ Když jdou věci tak jak mají, třeba v práci, ve škole, tak to většinou někdo vyhodnotí jako „ano, v pořádku, tak pokračuj.“ A abychom něco chápali jako velkou radost, tak to už musí být teda velká událost. To je po mém soudu špatně. Možná ne na první pohled, ale už na ten další a hlubší pohled to považují za neúctu k životu.

Věci, které považujeme za normální dobrý standard „nejsou běžné! Ale jsou dobré a stojí za to se z nich potěšit!“ Mějme to na paměti. Vychutnávejme tu dobrou všednost našeho života. Nečekejme s radostí na to, až se stane něco mimořádného.

C.S.Lewis a J.R.R.Tolkien, velcí pánové, ke kterým chovám hlubokou úctu, se snažili ve svých knihách právě o to „posvětit všednost.“ Užívat si běžné každodenní záležitosti: procházku, jídlo, pití, poklábosení s lidmi, modlitbu, sekání zahrady, četbu knížky...”

Naše oko, světlo duše se na svět dívá do velké míry podle toho, jak mu to vůle přikáže. A tak si představujeme, jak nějaká událost bude vypadat. Naše představa - o věci, která zatím nenastala - dost výrazně ovlivní naše prožívání. A podle toho se může přizpůsobit taky tělo. Třeba nás začne bolet břicho, hlava, pálit oči atp. A až ta událost přijde, tak ji vlastně svým negativně ovlivněným vnímáním pořádně neprožijeme, a nebudeme z ní mít takovou radost. Tělo reaguje na psychiku, a naopak.

Často si taky myslíme, že víme dost přesně, co si myslí druzí. Tím však ve velké míře promítáme své vlastní pocity do druhých: „On je dnes naštvaný = já jsem naštvaný.“

Tak to už je takový výhled do budoucna, ale i s tím co proběhlo a probíhá máme pořád dost důvodů k děkování.

V: A kromě toho nám to přikazuje Bůh. Když si jen tak někde přečteme přikázání jako: vzdávejte Bohu díky, chvalte ho, radujte se... tak typická evangelická tvář zůstává důstojně zamračená a bez výrazu. Asi protože to zní zase jako další příkaz, nařízení, a toho už máme dost. Ale na pozadí toho všeho, o čem jsem doposud mluvil - pokusme se to vzít vážně, a fakt se ze života radovat. Bůh mně i vám přikazuje abychom se rozhlédli kolem tím „prosvětleným“ okem, a soustředili se na to dobré, krásné, hezké.

A při tom všem nebudme neteční k vadám tohoto světa, a k nepravosti která se děje. Tohle nemá být výzva k laxnosti, spíše k aktivitě. Jak píše apoštol Pavel v listu Římanům 12, 21: „Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem.“

Jako takovou pomůcku můžeme vzít vážně informaci, že emoce jsou nakažlivé. Opravdu, emoce jsou společensky nakažlivý jev, a

svým úsměvem, vlídností, kterou nějak emočně vyjádříme, můžeme leckomu zlepšit den, udělat radost. Bohužel to funguje i opačně a svou nevlídností, naštvaností, nevraživostí na druhé taky dovedeme leccos přenést. I tím se můžeme pokusit nějak proradostnit ten svůj životní prostor a okruh lidí na které máme vliv.

Martin Luther píše, že „vděčnost je jeden ze základních znaků lásky.“ Ony ty všechny dobré věci jako radost, vděčnost, láska, soucit, smíření, nepočítání křivd - všechny souvisí. Všechno to stejně vede k Bohu, který je láska.

K tomu všemu mám ještě jedno doporučení. Až se budete večer připravovat k osobní modlitbě, soustředte se také na tyto tři body:

1. Co se mi povedlo: (hledejme maličkosti, které se nám (zase) povedly jako - podařilo se mi vstát, nasnídat, zase na něčem dělám, uklízím, vařím...)

2. Co mě dnes bavilo: (pomyslete na to, co vás baví, co vás vtahuje, u čeho zapomínáte na čas. A pokud jste to nestihli dnes, naplánujte si to třeba i do diáře - nehodí se zanedbávat dobíjení psychické baterie)

3. Na co se těším: (na co se zítra těším, opět, nehleďme pouze k těm velkým fantastickým věcem, vnímejme také skromnější cíle. Je to motor našeho žití)

A závěrem poslyšte, co píše apoštol v listu Filipským 4, 4: Radujte se v Pánu vždycky - a kdybychom to přeslechli, tak ten verš pokračuje ještě dál - znovu říkám, radujte se!

Amen